

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการปลูกผักปลอดสารพิษของชุมชนบ้านเปือย บ้านนา ตำบลโนนทัน อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกผักมีความรู้ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง มีการปฏิบัติในการปลูกผักปลอดสารพิษที่ถูกต้อง และเพื่อให้เกิดการพัฒนาการปลูกผักปลอดสารพิษแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก ตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษาเฉพาะกรณีโดยคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ จากชุมชนบ้านเปือย บ้านนาจำนวนทั้งหมด 30 คน กลุ่มตัวแทนองค์กรชุมชน และตัวแทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 22 คน รวมทั้งหมด 52 คน ขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหา และสถานการณ์ก่อนการพัฒนา ด้วยแบบสัมภาษณ์รายบุคคล แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกต และการสนทนากลุ่ม จากนั้นนำเข้าสู่กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน ได้แผนงาน/โครงการในการพัฒนา จากนั้นดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการในการพัฒนา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หลังการพัฒนาด้วยเครื่องมือชุดเดิม

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความรู้ก่อนการพัฒนาในกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก ร้อยละ 76.7 หลังการพัฒนามีความรู้ระดับมาก ร้อยละ 100 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ ก่อน และหลังมีการพัฒนา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P\text{-value} < 0.001$ 2) การปฏิบัติก่อนการพัฒนาในกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับดี ร้อยละ 76.7 หลังการพัฒนาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับดี ร้อยละ 96.7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการปฏิบัติก่อน และหลังมีการพัฒนา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P\text{-value} = 0.008$ 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการปลูกผักปลอดสารพิษแบบ หลังการดำเนินการวางแผนแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดแผนงาน/โครงการ และปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ จำนวน 6 โครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ 2) โครงการอบรมให้ความรู้เรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษ 3) โครงการตรวจสอบสารเคมีในเลือด 4) โครงการศึกษาดูงานการปลูกผักปลอดสารพิษ 5) โครงการจัดทำโรงหมักปุ๋ยชีวภาพ 6) โครงการขอรับการตรวจรับรองการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการปลูกผักปลอดสารพิษของชุมชนของบ้านเปือย บ้านนา ระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก ตัวแทนองค์กรชุมชน และตัวแทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักมีความรู้ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องและมีการปฏิบัติในการปลูกผักปลอดสารพิษที่ถูกต้อง เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการปลูกผักปลอดสารพิษทำให้เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการปลูกผัก มาเป็นการใช้สารชีวภาพในการปลูกผัก จำนวน 25 คน จากเกษตรกรทั้งหมด 30 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3

This action research was to study the participation in the development of Vegetable Residue Free Cultivative in Ban Puay Ban Na community Non Ton subdistrict Nong Rua district, Khon Kaen province. The purposes of this research were 1) to promote practical knowledge for farmers 2) to use chemicals appropriately 3) to study the effect of the development of Vegetable Residue Free Cultivative participated by vegetable farmer group, representatives from community and related government organization. The target group selected for case study was 30 vegetable farmers and 22 representatives from community and related government organizations of Ban Puay and Ban Na community who were willing to participate in this project. Before the development, individual interview, in-depth interview, observation form and group discussion were used to analyze the problem. And then, AIC process technique was used to give target group an opportunity for participating in every developmental stage. After the development, the same research instruments were used to collect the data quantitatively and qualitatively.

The finding of this study showed that 1) Before the development, the majority of vegetable farmers had knowledge about growing pesticide-free vegetables at high level (76.7 %), but after the development, they had greater knowledge at high level (100 %). There was statistically significant difference on before and after knowledge development (p -value < 0.001). 2) Before the development, most vegetable farmer group had performance at high level (76.7%); however, after the development, they had better performance at high level (96.7%). There was statistically significant difference on before and after performance (p -value < 0.008). 3) According to the participation in the development of Vegetable Residue Free Cultivative by using AIC process technique, there were 6 projects as follows: 1. Project of Vegetable Residue Free Cultivative farmer group 2. Project of Vegetable Residue Free Cultivative training 3. Project of Blood Chemistry examination 4. Project Vegetable Residue Free Cultivative field trip 5. Project Bio-fertilizer production project 6. GAP Certification requirement

The participation in the development of Vegetable Residue Free Cultivative among vegetable farmer group, representatives from community and related government organization in Ban Puay and Ban Na community had greater knowledge about using chemical pesticide and grew Vegetable Residue Free Cultivative properly. After this participation, vegetable farmers can change their behavior about the use of chemical pesticide. Therefore, they replaced chemicals with biological substance in growing vegetables.